

ROZSZUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej a Anny Žákovej, v právnej veci navrhovateľa **J. K.**, bytom K., proti odporkyni **S.P., Ú., U.**, o invalidný dôchodok, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 3. júla 2007, č.k. 3 Sd/166/2006-31, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 3. júla 2007, č.k. 3Sd/166/2006-31 **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie odporkyne z 30. marca 2006 a 16. novembra 2006, číslo X. **z r u š u j e** a vracia odporkyni na ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa § 250q ods. 2 OSP potvrdil rozhodnutie odporkyne z 30. marca 2006, ktorým odporkyňa podľa § 73 a § 112 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) zvýšila od 8. marca 2006 sumu invalidného dôchodku navrhovateľa na 4 521 Sk mesačne. Súčasne potvrdil následné rozhodnutie zo 16. novembra 2006, číslo X., ktorým podľa § 263a ods. 5 a §112 ods. 2 zákona rozhodla tak, že navrhovateľovi sa od 8. marca 2006 vypláca invalidný dôchodok určený podľa zákona účinného od 1. januára 2004 v sume 4 521 Sk mesačne a súčasne od 8. marca 2006 odňala invalidný dôchodok podľa zákona účinného do 31. decembra 2003, pretože suma invalidného dôchodku podľa zákona účinného od 1. januára 2004 (4 521Sk) je vyššia ako suma dôchodku určená podľa zákona účinného do 31. decembra 2003 (3 866 Sk).

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd mal za preukázané, že navrhovateľ bol od 26. júna 1988 poberateľom čiastočného invalidného dôchodku, považovaného podľa § 263 ods. 1 zákona za invalidný dôchodok. Z dávkového spisu odporkyne krajský súd zistil, že 24. marca 2004 bol

zdravotný stav navrhovateľa prehodnotený podľa § 263 ods. 2 zákona so záverom o 45% miere poklesu schopnosti navrhovateľa vykonávať zárobkovú činnosť a odporkyňa pokračovala vo výplate čiastočného invalidného dôchodku. V konaní o žiadosti navrhovateľa z 1. februára 2006 o prehodnotenie zdravotného stavu posudkový lekár pobočky Sociálnej poisťovne Košice dňa 8. marca 2006 vyhodnotil mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 60%, na základe čoho odporkyňa rozhodnutím z 30. marca 2006 zvýšila invalidný dôchodok navrhovateľa. V rámci konania o opravnom prostriedku navrhovateľa proti uvedenému rozhodnutiu posudkový lekár odporkyne skonštatoval, že navrhovateľ je naďalej čiastočne invalidný podľa § 37 ods. 3 písm. a) zák. č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení. Vzhľadom na to, že navrhovateľ ničím nespochybnil závery posudkových lekárov, mal krajský súd za preukázané, že zdravotný stav navrhovateľa zodpovedá čiastočnej invalidite podľa zák. č. 100/1988 Zb., resp invalidite podľa zák. č. 461/2003 Z.z. pri 60% miere poklesu schopnosti navrhovateľa vykonávať zárobkovú činnosť a s výškou dôchodku 4 521 Sk mesačne. Krajský súd mal za preukázané, že invalidný dôchodok podľa predpisov účinných od 1. januára 2004 je vyšší ako čiastočný invalidný dôchodok priznaný podľa predpisov platných do 31. decembra 2003 a dospel k záveru, že odporkyňa postupovala v súlade s § 263a ods. 5 zákona, keď naďalej navrhovateľovi vypláca invalidný dôchodok priznaný podľa predpisov účinných od 1. januára 2004 v sume 4 521 Sk mesačne.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ odvolaním. Nesúhlasil s posúdením zdravotného stavu a určenou 60% -nou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť pre neustále sa zhoršujúci zdravotný stav, najmä progresiu degeneratívnych zmien na chrbtici.

Odporkyňa sa k odvolaniu navrhovateľa vyjadrila tak, že navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Najvyšší súd ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 3 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa je potrebné vyhovieť.

Predmetom preskúmania bolo rozhodnutie odporkyne z 30. marca 2006, ktorým bola navrhovateľovi zvýšená suma invalidného dôchodku vzhľadom na 60%-nú mieru poklesu schopnosti navrhovateľa vykonávať zárobkovú činnosť od 8. marca 2006. Predmetom preskúmania súčasne bolo aj rozhodnutie zo 16. novembra 2006.

Z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že navrhovateľ poberal od 26. júna 1988 čiastočný invalidný dôchodok, považovaný od 1. januára 2004 za invalidný dôchodok podľa zákona č. 461/2004 Z.z. o sociálnom poistení. V dávkovom spise sa nenachádzajú žiadosti navrhovateľa o priznanie invalidného dôchodku podľa zák. č. 461/2003 Z.z. na predpísanom tlačive „Žiadosť o dôchodok“ (§184 ods. 5 zákona).

Z posudkovej dokumentácie vyplýva, že *pri kontrolnej prehliadke (?)* na základe žiadosti o dávku sociálneho poistenia zo 4. februára 2004 posudkový lekár pobočky Sociálnej poisťovne Košice dňa 24. marca 2004 uznal navrhovateľa naďalej invalidným podľa § 71 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. so 45% mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

V posudkovej dokumentácii pobočky Sociálnej poisťovne Košice je taktiež založená žiadosť navrhovateľa z 1. februára 2006 o prehodnotenie zdravotného stavu z dôvodu jeho zhoršenia a o prepočet sumy invalidného dôchodku.

Pobočka Sociálnej poisťovne ani v jednom prípade navrhovateľa nevyzvala na spísanie žiadosti o invalidný dôchodok (§186 ods. 3 a 4 zák. č. 461/2003 Z.z.).

Na základe žiadosti z 1. februára 2006 posudkový lekár pobočky 8. marca 2006 posúdil zdravotný stav navrhovateľa a dospel k záveru, že je invalidný podľa § 71 ods. 1 zsp so 60% mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

V konaní o preskúmanie rozhodnutia odporkyne z 30. marca 2006 posudkový lekár ústredia Sociálnej poisťovne posudzoval zdravotný stav a pracovnú schopnosť navrhovateľa iba v súlade s § 263a zákona, invaliditu neposudzoval podľa § 71 zákona.

Rozhodnutím z 30.marca 2006 odporkyňa zvýšila invalidný dôchodok navrhovateľa na 4 521 Sk mesačne. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že od 8. marca 2006 dosahuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 60% mieru, napriek tomu odporkyňa v rozhodnutí uviedla, že nárok na invalidný dôchodok vznikol 3. mája 1988 a priemerný osobný mzdový bod sa určil podľa § 79 ods. 2 zákona z kalendárnych rokov, z ktorých sa vypočítal priemerný mesačný zárobok a ktoré sú uvedené v rozhodnutí o priznaní dôchodku.

Rozhodnutie z 30. marca 2003 je nepreskúmateľné, lebo z neho nie je zrejmé, z ktorých kalendárnych rokov sa priemerný osobný mzdový bod podľa § 79 ods. 2 zákona určil. Tieto roky musia byť v rozhodnutí o priznaní (tu zvýšení) invalidného dôchodku podľa zák.č.461/2003 Z.z. uvedené, nemožno v ňom odkazovať na iné, presne neoznačené rozhodnutie z minulosti.

Spôsob výpočtu invalidného dôchodku, na ktorý vznikol nárok podľa zákona č. 4618/2003 Z.z., je upravený predovšetkým v § 73 v spojení s § 63 zákona.

Podľa § 63 ods. 1 prvej vety zákona priemerný osobný mzdový bod na určenie sumy dôchodkovej dávky sa určí ako podiel súčtu osobných mzdových bodov dosiahnutých v jednotlivých kalendárnych rokoch **rozhodujúceho obdobia** a obdobia dôchodkového poistenia v rozhodujúcom období, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 63 ods. 7 zákona **rozhodujúce obdobia na zistenie priemerného osobného mzdového bodu sú kalendárne roky pred rokom, v ktorom boli splnené podmienky nároku na dôchodkovú dávku, s výnimkou kalendárnych rokov pred 1. januárom 1984, ak tento zákon neustanovuje inak.**

Z rozhodnutia odporkyne z 30. marca 2006 vyplýva, že navrhovateľ splnil podmienky invalidity pre nárok na invalidný dôchodok podľa zákona č. 461/2003 Z.z. dňom 8. marca 2006 (60% miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť), resp. už 24. marca 2004 (45%). Vzhľadom na túto skutočnosť **odporkyňa mala v súlade s § 63 ods. 7 zákona priemerný osobný mzdový bod na určenie**

invalidného dôchodku zisťovať predovšetkým z rozhodujúceho obdobia odvodeného od vzniku invalidity za účinnosti zákona č. 461/2003 Z.z..

Podľa § 79 ods. 1 v znení účinnom do 31. júla 2006 suma starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku a invalidného dôchodku poistenca, ktorý poberá alebo poberal niektorú z týchto dôchodkových dávok, sa nesmie určiť z nižšieho priemerného osobného mzdového bodu, než ktorý bol poistencovi určený na výpočet predchádzajúcej dôchodkovej dávky.

Podľa § 79 ods. 2 zákona v znení účinnom do 31. júla 2006 ak predchádzajúca dôchodková dávka bola vypočítaná podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, určí sa osobný mzdový bod podľa § 62 za každý kalendárny rok patriaci do piatich zárobkovo najlepších kalendárnych rokov v rozhodujúcom období, z ktorých bol určený priemerný mesačný zárobok na výpočet predchádzajúcej dôchodkovej dávky. Priemerný osobný mzdový bod sa určí za týchto päť kalendárnych rokov a upravuje sa podľa tohto zákona. Ak bol priemerný mesačný zárobok určený z nižšieho počtu kalendárnych rokov, priemerný osobný mzdový bod sa určí z tohto nižšieho počtu kalendárnych rokov. Ak hrubý zárobok bola pevne určená suma, osobný mzdový bod sa určí ako podiel pevne určenej sumy, ktorá platí ku dňu vzniku nároku na predchádzajúcu dôchodkovú dávku.

Ustanovenie § 79 ods. 2 treba vykladať v kontexte s § 79 ods. 1 zákona. **Odporkyňa mala preto priemerný osobný mzdový bod zisťovať tak podľa § 63 ods. 7 zákona ako aj podľa § 79 ods. 2 zákona a pre určenie výšky invalidného dôchodku použiť vyšší priemerný osobný mzdový bod.**

Keďže odporkyňa pri určení výšky invalidného dôchodku od 8. marca 2006 uvedeným spôsobom nepostupovala, odvolací súd dospel k záveru, že jej rozhodnutie z 30. marca 2006 ako aj naň nadväzujúce rozhodnutie zo 16. novembra 2006 nie sú v súlade so zákonom.

Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom č.k. PL.ÚS 25/05-51 zo 7. júna 2006, uverejneným v čiaske č. 171 Zbierky zákonov Slovenskej republiky pod č. 460/2006 Z.z. dňa 19. júla 2006, rozhodol, že ustanovenia § 263 ods. 2 a ods. 4 až 7 zák.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov nie sú v súlade s čl. 1 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky.

Reakciou na uvedený nález Ústavného súdu bolo prijatie zákona číslo 529/2006 Z.z., ktorým boli do zákona o sociálnom poistení s účinnosťou od 1.októbra 2006 vložené aj ustanovenia § 263a a § 263b.

Podľa § 263a ods. 1 písm. zák.č. 461/2003 Z.z. poistencovi, ktorému bolo preskúmané trvanie invalidity podľa § 263 ods. 2 účinného do 18. júla 2006, Sociálna poisťovňa preskúma trvanie invalidity alebo čiastočnej invalidity podľa zákona účinného do 31. decembra 2003, ak tento zákon neustanovuje inak, a **rozhodne** a) o nároku na invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok a o nároku na jeho výplatu podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 vrátane zvýšenia dôchodku prislúchajúceho podľa zákona účinného od 1. januára 2004, ak po preskúmaní trvania invalidity podľa § 263 ods. 2 účinného do 18. júla 2006 bol odňatý invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok, a to od zániku

nároku na invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok z dôvodu preskúmania trvania invalidity podľa § 263 ods. 2 účinného do 18. júla 2006,

b) o **sume** invalidného dôchodku alebo **čiastočného invalidného dôchodku** podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 vrátane zvýšenia dôchodku prislúchajúceho podľa zákona účinného od 1. januára 2004, **ak po preskúmaní trvania invalidity podľa § 263 ods. 2 účinného do 18. júla 2006 sa vypláca invalidný dôchodok v sume určenej podľa zákona účinného od 1. januára 2004 a trvá nárok na invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok** podľa zákona účinného do 31. decembra 2003, a to od zmeny sumy invalidného dôchodku z dôvodu preskúmania trvania invalidity podľa § 263 ods. 2 účinného do 18. júla 2006, **alebo**

c/ o **trvaní nároku na výplatu** invalidného dôchodku alebo **čiastočného invalidného dôchodku** v sume určenej podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 vrátane zvýšenia dôchodku prislúchajúceho podľa zákona účinného od 1. januára 2004, ak sa v takto určenej sume vypláca po preskúmaní trvania invalidity podľa § 263 ods. 2 účinného do 18. júla 2006 a trvá nárok na invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa zákona účinného do 31. decembra 2003.

Podľa § 263a ods.5 zákona **ak poistenec** uvedený v odsekoch 1 a 2 **má nárok na invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok** podľa zákona účinného do 31. decembra 2003 **a súčasne má nárok na výplatu invalidného dôchodku podľa zákona účinného od 1. januára 2004, vypláca sa invalidný dôchodok, ktorý je vyšší alebo najvyšší.** Pri rovnakej sume týchto dôchodkov vypláca sa dôchodok, ktorý si poistenec zvolil. Dňom úpravy výplaty invalidných dôchodkov pre súbeh nárokov na ich výplatu zaniká nárok na invalidný dôchodok, ktorý sa nevypláca.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že navrhovateľ sa tak 4. februára 2004 ako aj 1. februára 2006 z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu domáhal priznania vyššieho invalidného dôchodku. Napriek povinnosti posúdiť tieto podania podľa obsahu (§ 186 ods. 3 zákona) odporkyňa prostredníctvom pobočky doteraz nevyzvala navrhovateľa na spísanie žiadostí o invalidný dôchodok. Tento nedostatok v postupe odporkyne však nemôže byť na ťarchu navrhovateľa a preto odvolací súd vychádzal z toho, že navrhovateľ uplatnil nárok na priznanie invalidného dôchodku podľa zák.č. 461/2003 Z.z. tak 4. februára 2004 ako aj 1. februára 2006. Vzhľadom na túto skutočnosť mala potom odporkyňa po spísaní žiadosti o invalidný dôchodok (§ 186 ods. 4 zákona) postupovať v súlade s § 263a ods. 1 písm. c/ zákona a **rozhodnúť najskôr o trvaní nároku na výplatu čiastočného invalidného dôchodku od prvého preskúmania trvania čiastočnej invalidity** podľa § 263 ods. 2 zákona, t.j. od 24. marca 2004. Následne na základe žiadosti o invalidný dôchodok uplatnenej 1. februára 2006 mala posúdiť mieru schopnosti navrhovateľa vykonávať zárobkovú činnosť len podľa § 71 zákona, **rozhodnúť o nároku na invalidný dôchodok podľa § 70** zákona ku dňu, ku ktorému navrhovateľ o invalidný dôchodok žiadosťou z 1. februára 2006 mal v úmysle žiadať; súčasne v súlade s § 263a ods. 1 písm. b/ a ods. 5 zákona porovnať výšku invalidného dôchodku podľa zák.č. 461/2003 Z.z. s výškou čiastočného invalidného dôchodku priznaného podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 vrátane zvýšení a **rozhodnúť o nároku na výplatu čiastočného invalidného dôchodku** podľa zákona účinného do 31. decembra 2003 **alebo nároku na výplatu invalidného dôchodku podľa zákona účinného**

od 1. januára 2004 a to odo dňa, od ktorého navrhovateľovi nárok na invalidný dôchodok podľa zákona č. 461/2003 Z.z. vznikol.

Rozhodnutie zo 16. novembra 2006 teda odporkyňa vydala aj na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolačí súd z vyššie uvedených dôvodov rozsudok krajského súdu podľa § 220 OSP zmenil a v súlade s § 250ja ods. 4 v spojení s § 250l ods. 2 a § 250q ods. 2 OSP rozhodnutia odporkyne z 30. marca 2006 a 16. novembra 2006 zrušil a vrátil odporkyni na ďalšie konanie, v ktorom je viazaná právnym názorom najvyššieho súdu (§ 250ja ods. 5 OSP).

V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne postupovať v naznačenom smere, zabezpečiť spísanie žiadosti o invalidný dôchodok, posúdiť zdravotný stav a invaliditu navrhovateľa ku dňu od ktorého žiada o priznanie invalidného dôchodku a to podľa § 71 zákona, pričom pri novom posúdení vezme do úvahy aj námietky navrhovateľa voči posúdeniu jeho zdravotného stavu vznesené v priebehu tohto súdneho konania a prihliadne aj na novšie lekárske nálezy. Až na takom základe bude môcť o nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 zákona, resp. o sume invalidného dôchodku podľa § 263a ods. 1 a 5 rozhodnúť znovu.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku v súlade s § 224 ods. 1 v spojení s § 151 ods. 1 OSP, lebo v konaní úspešný navrhovateľ náhradu trov konania nežiadal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 29. mája 2008

**JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia:
Dagmar Falbová